EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 31.5.2023
COM(2023) 285 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Foreløbig evaluering af partnerskabet for forskning og innovation i Middelhavsområdet (PRIMA)

{SWD(2023) 169 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Foreløbig evaluering af partnerskabet for forskning og innovation i Middelhavsområdet (PRIMA)

1. INDLEDNING

Denne rapport indeholder resultaterne af en foreløbig evaluering i overensstemmelse med artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2017/1324 af 4. juli 2017 om Unionens deltagelse i partnerskabet for forskning og innovation i Middelhavsområdet (PRIMA), der iværksættes af flere medlemsstater i fællesskab[1].

I henhold til afgørelsen skal Kommissionens senest den 30. juni 2022 gennemføre en foreløbig evaluering af PRIMA med bistand fra uafhængige eksperter. Kommissionen skal også udarbejde en rapport om denne evaluering, som indeholder evalueringens konklusioner og Kommissionens bemærkninger hertil. Kommissionen forelægger Europa-Parlamentet og Rådet denne rapport senest den 31. december 2022.

Midtvejsevalueringen af PRIMA er baseret på en ekstern undersøgelse[2]. Den dækker perioden fra starten af PRIMA (2017) til marts 2022. Der er offentliggjort en indkaldelse af dokumentation[3], og resultaterne er taget i betragtning.

Denne rapport sammenfatter de vigtigste konklusioner af midtvejsevalueringen og indeholder Kommissionens efterfølgende bemærkninger.

2. KONTEKST OG OVERSIGT OVER PRIMA

Vandforsyningen og fødevaresystemerne i Middelhavsområdet forvaltes ikke på en bæredygtig måde. Denne udfordring forværres af klimaændringerne og har betydelige afledte virkninger, herunder social og økonomisk stress, ustabilitet og migration.

En af de vigtigste årsager til den ikkebæredygtige forvaltning af vandforsynings- og fødevaresystemerne i Middelhavsområdet er manglen på en række fælles innovative løsninger, der er tilpasset de lokale forhold i regionen og let kan overføres på tværs af regionen, og som er blevet afprøvet og demonstreret fuldt ud på stedet[4].

Disse løsninger er ikke nært forestående, fordi de samlede investeringer i forskning og innovation i Middelhavsområdet ikke står i et rimeligt forhold til omfanget af de regionale udfordringer, investeringsniveauerne varierer meget fra land til land, finansieringen ikke er tilstrækkeligt fokuseret på at tackle udfordringerne i forbindelse med forsyning med og forvaltning af fødevarer og vand, de relevante involverede interessenter — f.eks. den private sektor — ikke altid har tilstrækkeligt stærk forsknings- og innovationskapacitet, og fordi forsknings-, innovations- og samarbejdsindsatsen mellem EU's medlemsstater og landene i

[1] EUT L 185 af 18.7.2017, s. 1.
[2] Evaluation study on the European Framework Programmes for Research and Innovation for addressing Global Challenges and Industrial Competitiveness - Focus on activities related to the green transition — RTD/2021/SC/023 — Interim Evaluation of the Partnership for Research and Innovation in the Mediterranean Area (PRIMA) (under udarbejdelse).
[3] https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13558-Partnerskab-om-forskning-og-innovation-i-Middelhavsomraadet-PRIMA-f%C3%B8rste-midtvejsevaluering_da.
[4] SWD(2016) 332 PRIMA's Impact Assessment.

det sydlige og østlige Middelhavsområde er for spredt (hovedsagelig reguleret af bilaterale aftaler) til at have en betydelig indvirkning.

PRIMA blev oprettet som reaktion på disse udfordringer med henblik på at gøre systemerne for forsyning med og forvaltning af fødevarer og vand mere modstandsdygtige, effektive, omkostningseffektive og miljømæssigt og socialt bæredygtige. Initiativet følger artikel 185 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF)[5] samt artikel 26 om "Offentlig-offentlige partnerskaber" i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1291/2013[6], forordningen om rammeprogrammet for forskning og innovation Horisont 2020. I henhold til basisretsakten for PRIMA (Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2017/1324) skal de deltagende lande i høj grad forpligte sig til at integrere sig på videnskabeligt, forvaltningsmæssigt og finansielt plan[7]. Det indebærer også, at deltagerlandene frivilligt integrerer deres forskningsindsats og definerer og forpligter sig til et fælles forskningsprogram til gavn for EU's merværdi.

PRIMA-programmet består af følgende deltagerlande: 11 EU-medlemsstater (Kroatien, Cypern, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Italien, Luxembourg, Malta, Portugal, Slovenien og Spanien), tre lande associeret med Horisont 2020 (Israel, Tunesien og Tyrkiet) og fem tredjelande (Algeriet, Egypten, Jordan, Libanon og Marokko). Der blev undertegnet bilaterale internationale aftaler mellem EU og Algeriet, Egypten, Jordan, Libanon og Marokko om deltagelse i PRIMA.

Programmet gennemføres af PRIMA-gennemførelsesstrukturen (PRIMA-GS)[8], der blev oprettet i Barcelona i 2017 som en særlig enhed, der er ansvarlig for den direkte forvaltning af Unionens bidrag i henhold til artikel 185 i TEUF, og som gennem sit sekretariat og sine styrende organer sikrer en gnidningsløs, effektiv og gennemsigtig udrulning af PRIMA-programmet.

Gennemførelsen af PRIMA er baseret på en langsigtet strategisk forsknings- og innovationsdagsorden (SRIA)[9], som udstikker visionen og den strategiske retning for gennemførelsen af programmet og danner grundlag for udarbejdelsen af de årlige arbejdsplaner for PRIMA.

Med sit overordnede mål om at bidrage til bæredygtighed og stabilitet i regionen inden for bæredygtig forsyning med og forvaltning af fødevarer og vand sigter PRIMA mod at nå flere mål. Disse spænder fra tematiske mål til håndtering af samfundsmæssige behov i Middelhavsområdet og specifikke mål, der vedrører fremskridt hen imod et integreret forskningsrum for Europa og Middelhavsområdet, til videnskabelige diplomatiske mål for samarbejdet med EU's sydlige naboer.

I de seneste år er det lykkedes PRIMA at etablere et tillidsbaseret og effektivt samarbejde mellem landene i det nordlige og sydlige Middelhavsområde. Som EU's vigtigste initiativ i Middelhavsområdet til at løse disse centrale udfordringer inden for forskning og innovation

[5] Konsolideret udgave af traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, afsnit XIX, Forskning, teknologisk udvikling og rummet, artikel 185.

[6] Artikel 26, stk. 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1291/2013 af 11. december 2013 om Horisont 2020 — rammeprogram for forskning og innovation (2014-2020) og om ophævelse af afgørelse nr. 1982/2006/EF (EUT L 347 af 20.12.2013, s. 104).

[7] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D1324.

[8] PRIMA's særlige gennemførelsesstruktur er et privat organ i henhold til spansk lovgivning, der blev oprettet i Barcelona den 19. juni 2017, og som af PRIMA's styrende organ har fået til opgave at udføre alle de ledelses-, administrations-, støtte- og overvågningsaktiviteter, der er nødvendige for gennemførelsen af PRIMA-programmet.

[9] Forsknings- og innovationsministrene godkendte PRIMA SRIA på ministerkonferencen om styrkelse af Euro-Middelhavssamarbejdet gennem forskning og innovation i Malta den 4. maj 2017 og vedtaget af PRIMA's bestyrelse (Board of Trustees) den 16. november 2017.

er PRIMA i gang med at slå bro over forsknings- og innovationskløften og den socioøkonomiske kløft i de sydlige og østlige nabolande og fremme sundhed, fred og stabilitet for regionens samfund på lang sigt.

PRIMA gennemfører aktiviteter i form af indkaldelser af forslag i tre afsnit:

- Afsnit 1-indkaldelser organiseres af PRIMA og finansieres udelukkende af Horisont 2020.
- Afsnit 2-indkaldelser organiseres også af PRIMA, men finansieres af deltagerlandene.
- Afsnit 3-indkaldelser organiseres og finansieres af deltagerlandene.

PRIMA's samlede budget for 2017-2028 er på 494 mio. EUR, hvoraf 220 mio. EUR kommer fra Horisont 2020[10] (ca. 30 mio. EUR om året til tre tematiske områder) og 274 mio. EUR fra nationale midler til opfyldelse af forsknings- og innovationsbehovene og tilpasning af forsknings- og innovationspolitikkerne i de deltagende stater.

3. FORELØBIGE EVALUERINGSRESULTATER OG ANBEFALINGER/BEMÆRKNINGER

3.1 Foreløbige evalueringsresultater

Den foreløbige evaluering bekræfter, at merværdien af PRIMA-partnerskabet i forhold til, hvad de enkelte deltagerlande kunne have opnået uafhængigt på internationalt, nationalt og/eller regionalt plan, kan anses for at være stor og vil være endnu større i fremtiden.

Følgende vigtige resultater er blevet fremhævet af de uafhængige eksperter:

- PRIMA fungerer i øjeblikket effektivt, og der er ingen forsinkelser i gennemførelsen af de årlige arbejdsplaner og indkaldelserne.
- Mellem 2018 og 2021 er fire indkaldelser blevet iværksat med succes, og 168 projekter er blevet udvalgt til finansiering.
- Den samlede finansiering til PRIMA, herunder EU-finansiering og national finansiering (eksklusive bidrag i naturalier), beløber sig til 353 mio. EUR for perioden 2018-2021. Dette svarer allerede til 71 % af den samlede finansiering, der er tildelt PRIMA.
- En bred vifte af støttemodtagere har været involveret i de udvalgte forslag. De fleste af dem kommer fra den offentlige sektor i deltagerlandene. Videregående uddannelsesinstitutioner udgør det højeste antal støttemodtagere i PRIMA. Denne kategori omfatter universiteter, institutter, laboratorier og forskningsråd og tegner sig for 41,3 % af alle støttemodtagere i perioden 2018-2021. Andre forskningsorganisationer repræsenterer 28,8 % af støttemodtagerne. Private profitorienterede organisationer tegner sig for lidt under 20 %, hvoraf de fleste (fem ud af seks) er små og mellemstore virksomheder.
- Italien og Spanien ligger på førstepladsen blandt de forskellige støttemodtagere efterfulgt af Tunesien og Frankrig. Deltagere fra lande uden for EU udgør 38 % af alle støttemodtagere i afsnit 1- og 2-indkaldelserne. Ud over Tunesien har Marokko, Tyrkiet og Algeriet det højeste antal støttemodtagere blandt de deltagende stater i det sydlige Middelhavsområde.

[10] Der blev indgået forpligtelser for hele 220 mio. EUR på EU-budgetniveau ved udgangen af 2020.

- Med hensyn til finansielle bidrag modtog de deltagende stater i det sydlige Middelhavsområde ca. 62 mio. EUR eller 28 % af de samlede midler. Heraf kom 35,9 mio. EUR fra EU's budget for finansielle bidrag (afsnit 1). Dette udgør en andel på ca. 32 %, hvilket overstiger den målandel på 25 %, der er fastsat i basisretsakten for PRIMA.
- Da ingen af projekterne var afsluttet på tidspunktet for evalueringen, var det for tidligt at drage konklusioner om bidragene fra de forventede resultater af disse projekter til de deltagende staters samfundsmæssige behov. Data indsamlet fra 53 projekter, der har gennemgået deres midtvejsevaluering, viser imidlertid lovende fremskridt med hensyn til at nå de operationelle mål.

I midtvejsevalueringen konkluderes navnlig følgende:

- PRIMA spiller en unik rolle i forsknings- og innovationsøkosystemet i Middelhavsområdet og tjener mål, der ikke er omfattet af andre initiativer.
- PRIMA har bidraget til at fremme videnskabelig integration på tværs af deltagerlandene. Uden PRIMA ville det være usandsynligt, at de ville have samarbejdet så tæt uden et klart finansieringsincitament og en klar strategisk ramme for at lette samarbejdet.
- PRIMA giver især de deltagende stater i det sydlige Middelhavsområde mulighed for at udnytte deres forsknings- og innovationskapacitet. Ved at deltage i PRIMA får forskere fra deltagerlande uden for EU adgang til finansieringsmulighederne i afsnit 1, som EU finansierer.
- PRIMA bidrager til yderligere færdiggørelse af det europæiske forskningsrum (ERA), navnlig ved at afhjælpe det utilstrækkelige grænseoverskridende samarbejde i Middelhavsområdet gennem finansiering af grænseoverskridende projekter, som kan forventes at få større virkninger end en fælles eller bilateral indsats alene.
- PRIMA's værdier som medejerskab, gensidig interesse, fælles fordel og ligestillingsprincippet blev anset for at være særligt relevante for at muliggøre samarbejde mellem EU og dets naboer i det sydlige Middelhavsområde som partnere.
- Programmet kan betragtes som et relevant redskab for forskningsdiplomati, der bidrager til at bringe EU og dets nabolande i Middelhavsområdet tættere på hinanden og opbygge en følelse af gensidig tillid og inklusion.
- PRIMA styrker samarbejdet mellem deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde, navnlig inden for forskning og innovation.
- Med hensyn til fremtiden har PRIMA-gennemførelsesstrukturen taget skridt til at koordinere med Horisont Europa-initiativer med lignende tematisk fokus, såsom EU-missionen "En jordpagt for Europa" eller nye partnerskaber som det europæiske partnerskab "Water Security for the Planet" (Water4All). Samarbejde med EU-missionen "Genopretning af vores have og farvande" er også omhandlet i PRIMA's årlige arbejdsplan for 2023, som Kommissionen for nylig vedtog.
- PRIMA bidrager med sit tematiske fokus til forskellige politiske instrumenter og retsakter under den europæiske grønne pagt, såsom den nye EU-strategi for tilpasning til klimaændringer, jord til bord-strategien (rollen inden for forskning og innovation og bæredygtige fødevarer), handlingsplanen for den cirkulære økonomi, handlingsplanen for nulforurening og EU's vandrammedirektiv (VRD).

3.2 Anbefalinger og erfaringer

Den foreløbige evalueringsrapport, der understøttes af objektive data og dokumentation, vurderer PRIMA's nuværende status og resultater, skubber til PRIMA's gennemførelse og danner grundlag for eventuelle midtvejsjusteringer. Evalueringen viser, at PRIMA er på vej til at nå sine mål, fungerer i overensstemmelse med gældende principper og procedurer og har opnået sammenhæng med EU's relevante interne og eksterne politikker.

Kommissionen mener, at PRIMA i de seneste år har formået at etablere et tillidsbaseret og effektivt samarbejde mellem landene i det nordlige og sydlige Middelhavsområde for at udvikle fælles og innovative, bæredygtige, omkostningseffektive og effektive løsninger for bæredygtige fødevaresystemer og integreret vandforvaltning. Som EU's vigtigste initiativ i Middelhavsområdet til at løse disse centrale udfordringer inden for forskning og innovation er PRIMA i gang med at slå bro over forsknings- og innovationskløften og den socioøkonomiske kløft i de sydlige og østlige nabolande og fremme sundhed, fred og stabilitet for regionens samfund på lang sigt.

Tiden er nu mere end nogensinde inde til mere samarbejde om at finde innovative løsninger til at beskytte vandressourcerne, øge fødevare- og ernæringssikkerheden og styrke fødevare- og landbrugssystemernes modstandsdygtighed, lighed og bæredygtighed i Middelhavsområdet.

Fremtiden for Middelhavsområdets vigtigste naturressourcer (vand, jord, kystlinjer og biodiversitet) er fortsat truet af en række belastninger, der optræder samtidigt, og i mange tilfælde vedvarende, herunder urbanisering, industrialisering, udvidelse af intensivt landbrug og akvakultur og ikkebæredygtig udnyttelse af naturressourcer. Regionens skrøbelighed forværres yderligere af dens følsomhed over for klimaændringer. Ifølge den sjette vurderingsrapport fra arbejdsgruppe II under De Forenede Nationers Mellemstatslige Panel om Klimaændringer (offentliggjort i februar 2022) forventes økosystemerne i Middelhavsområdet at være blandt de økosystemer, der påvirkes mest af konsekvenserne af udviklingen i klimaændringerne.

Det sydlige Middelhavsområde står yderligere over for udfordringer med hensyn til regeringsførelse, socioøkonomiske, klimamæssige, miljømæssige og sikkerhedsmæssige udfordringer, hvoraf mange skyldes globale tendenser og kræver en fælles indsats fra EU's og de sydlige naboskabspartnerlandes side. Langvarige konflikter påfører fortsat forfærdelige menneskelige lidelser, udløser betydelige tvangsfordrivelser, vejer tungt på de økonomiske og sociale udsigter i hele samfund, navnlig i lande, der huser store flygtningebefolkninger, og intensiverer den geopolitiske konkurrence og udefrakommende indblanding.

Desuden lægger virkningerne af covid-19-pandemien et enormt pres på naturressourcerne og landbruget. Derfor skal omstillingen til ikkeforurenede naturressourcer og sunde, retfærdige, modstandsdygtige og bæredygtige fødevaresystemer fortsat være en prioritet for Middelhavssamfundene.

PRIMA-målene således stadig gyldige.

Desuden anerkender kommissionsformand Ursula von der Leyens "geopolitiske Kommission" Middelhavsområdets særlige rolle og understreger, at den har til hensigt at arbejde tæt sammen med Middelhavspartnerne om EU's grønne pagt, så "vi kan gøre regionen førende inden for klimaløsninger". EU støtter gennem en bred vifte af projekter og programmer, herunder PRIMA, sine partnere i de sydlige nabolande i udviklingen og gennemførelsen af grønne politikker. Det fremmer samarbejdet om bekæmpelse af forurening

og klimaændringer og tilbyder at hjælpe sine sydlige naboskabspartnere med at gennemføre Parisaftalen om klimaændringer og dens efterfølgende udvikling og arbejder på at udveksle bedste praksis og ekspertise.

For at styrke de langsigtede resultater af PRIMA foreslås følgende anbefalinger:

- Yderligere strømlining af gennemførelsen af de tre PRIMA-afsnit. Evalueringen viste, at PRIMA-partnerskabet er det rette økosystem til at muliggøre skræddersyede tilgange til de fælles spørgsmål i Middelhavsområdet med hensyn til emner og finansieringsniveauer. PRIMA's tiltrækningskraft har imidlertid ført til en lav succesrate[11]. Faktisk ligger succesraten for afsnit 1 under 5 %. Tilsvarende varierer succesraterne for afsnit 2 fra 6,6 % i 2018 til ca. 20 % i 2021. Denne overtegning kan modvirke fremtidig indsendelse af højprofilerede forslag. PRIMA-gennemførelsesstrukturen bør behandle dette spørgsmål og foreslå metoder til at øge succesraten for de forslag, der udvælges til finansiering. For eksempel kunne muligheden for mere skræddersyede indkaldelser og yderligere finjustering af ansøgningsprocessen i indkaldelsernes to faser vurderes.

- Afsnit 3 tillægges tilsyneladende en anden grad af bevidsthed og betydning fra de deltagende staters side. Der er derfor behov for at øge dets effektivitet. PRIMA-gennemførelsesstrukturen bør gøre en ekstra indsats for at bevidstgøre deltagerlandene om betydningen af de aktiviteter, der er iværksat af deltagerlandene, og dermed frigøre dette afsnits fulde bidragspotentiale i retning af et mere integreret forskningsområde. PRIMA kan drage fordel af at lette rapporteringskravene for de deltagende staters iværksatte aktiviteter så meget som muligt, så de i højere grad tilgodeser de nationale finansieringsmyndigheders begrænsede ressourcer. En anden mulighed for at øge den strategiske relevans af afsnit 3 ville være at lægge større vægt på udveksling, netværkssamarbejde og uddannelse.

- Selv om interessenterne generelt er tilfredse med gennemførelsen af PRIMA, er der behov for en yderligere indsats fra PRIMA-gennemførelsesstrukturen og deltagerlandene for yderligere at øge effektiviteten, navnlig af afsnit 2, ved at mindske kompleksiteten, som skyldes forskelle i de nationale finansieringsordninger, og arbejde hen imod strømlining af de nationale administrative procedurer, reducere den tid, det tager at yde tilskud, styrke pålideligheden og forbedre hastigheden.

- For fuldt ud at udnytte synergierne mellem projekterne og fremme opbygningen af længerevarende fællesskaber bør gennemførelsesstrukturen for PRIMA intensivere sine bestræbelser på at fremme udvekslingen mellem individuelle projekter med henblik på at identificere deres komplementaritet og potentielle synergier. Andre tiltag kunne f.eks. være tilrettelæggelse af arrangementer for projekter i den tidlige fase for at lære af dem, der er langt fremme, arrangementer med henblik på udveksling mellem projekter med lignende tematisk fokus eller netværks- og formidlingsarrangementer.

- Deltagerlandene og PRIMA-gennemførelsesstrukturen skal investere yderligere i outreachaktiviteter og kapacitetsopbygning for at sætte aktører fra deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde i stand til at engagere sig mere aktivt i PRIMA. I den foreløbige evalueringsrapport blev det vurderet, at der siden oprettelsen af PRIMA har været forskellige aktiviteter til støtte for interessenter fra forskellige lande, hvilket har

[11] En såkaldt "succesrate" er forholdet mellem antallet af støttede forslag og antallet af støtteberettigede forslag.

ført til visse fremskridt i deres forsknings- og innovationssystemer. Der er dog stadig et uudnyttet potentiale for endnu mere aktiv deltagelse i PRIMA. Særligt med hensyn til det lave antal støttemodtagere fra deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde og deres rolle i projekterne. Derfor er der behov for yderligere outreachaktiviteter og kapacitetsopbyggende aktiviteter og støtte for at skabe bedre forbindelser med det tværnationale samfund og intensivere deres deltagelse.

- PRIMA anvender flere indikatorer til at overvåge fremskridt og effektivitet i gennemførelsen. Der er imidlertid behov for en mere systematisk overvågning af resultaterne og virkningerne af de forskellige foranstaltninger. I den foreløbige evalueringsrapport blev det fremhævet, at der er gjort betydelige bestræbelser og fremskridt hen imod en løbende forbedring af PRIMA's nøgleresultatindikatorer (KPI'er). De nuværende nøgleresultatindikatorer kan dog stadig forbedres, især hvis de skal kunne bruges til at vurdere opfyldelsen af de specifikke mål og projekternes virkning. F.eks. mangler der nøgleresultatindikatorer til effektivt at måle tilpasningen af forsknings- og innovationsstrategier ud over det proceduremæssige niveau. Desuden skal det sikres, at projekternes virkning overvåges på passende vis efter midtvejsevalueringen eller slutrevisionen af et projekt, dvs. en form for regelmæssig overvågning eller opfølgning efter et projekts afslutning. PRIMA-gennemførelsesstrukturen bør derfor arbejde på at tilpasse nøgleresultatindikatorerne.
- PRIMA-gennemførelsesstrukturen har allerede gjort en stor indsats for at gennemføre formidlings- og kommunikationsaktiviteter (f.eks. et særligt afsnit på PRIMA's websted, PRIMA's magasin, forskellige formidlingsarrangementer, en sektion på internettet og Water-Energy-Food-Ecosystems (WEFE) Nexus-konferencen. PRIMA-gennemførelsesstrukturen er også klar over, at et centralt fokus for fremtidige outreachaktiviteter især bør være at formidle projekteffekter, så snart disse foreligger. Der er imidlertid behov for at øge kommunikationen og formidlingen for at fastholde det store politiske engagement i PRIMA på lang sigt. Desuden er der behov for bedre intern kommunikation inden for projektkonsortier.
- Fremme af samarbejdet mellem EU og dets sydlige naboer som ligeværdige partnere er et af PRIMA's vigtigste resultater. Evalueringsrapporten viste imidlertid, at samarbejdet mellem deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde (det syd-sydlige samarbejde) er mindre stærkt. En yderligere udvidelse af samarbejdet mellem de deltagende stater i det sydlige Middelhavsområde vil være gavnlig, da det kan bidrage til en forbedring af forbindelserne mellem disse lande. Derfor bør PRIMA-gennemførelsesstrukturen øge indsatsen for at skabe fællesskab, f.eks. ved hjælp af specifikke arrangementer for at fremme opbygningen af konsortier blandt deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde. En anden mulighed ville være at overveje at tilpasse udvælgelseskriterierne for at favorisere forslag (måske i forbindelse med visse indkaldelser), hvor flere deltagere fra deltagerlandene i det sydlige Middelhavsområde aktivt interagerer med hinanden.
- PRIMA undersøger synergier med EU's initiativer og Middelhavsinitiativer, såsom Horisont Europa-klynge 6, missioner og partnerskaber. PRIMA har også bidraget til oprettelsen af WEFE Nexus' praksisfællesskab og til udviklingen af Middelhavsunionens regionale forsknings- og innovationsplatforme for klimaændringer, vedvarende energi og sundhed, som blev godkendt på ministerkonferencen om forskning og innovation i Middelhavsunionen den 27. juni 2022. Et eventuelt samarbejde med den tematiske territoriale ramme for den blå økonomi (det vestlige Middelhav) og BlueMed-initiativet kunne også bidrage til at

samle ressourcer og øge virkningerne. PRIMA-gennemførelsesstrukturen bør følge disse initiativer yderligere og foreslå konkrete tiltag til gennemførelse af synergier.

4. KONKLUSIONER

EU anerkender Middelhavsområdets særlige rolle, og Kommissionen arbejder allerede tæt sammen med Middelhavspartnerne for at hjælpe dem med at finde fælles løsninger på de konstaterede udfordringer og gøre regionen førende inden for klimarobuste løsninger.

PRIMA spiller en unik rolle i forsknings- og innovationsøkosystemet i Middelhavsområdet og tjener mål, der ikke er omfattet af andre initiativer. Ifølge ministererklæringen fra den nylige Middelhavskonference om forskning og innovation muliggør PRIMA's strategiske forsknings- og innovationsdagsorden og dets overvågnings- og evalueringssystem et effektivt fælles forsknings- og innovationsprogram i sektorer, der er vigtige for Middelhavsområdet. Det bidrager til videnskabelige fremskridt og tekniske løsninger på vand- og landbrugsfødevareområderne og deres indbyrdes forbundne sammenhæng.

Evalueringen var genstand for visse begrænsninger, da ingen af de projekter, der blev finansieret af PRIMA, endnu er afsluttet. Derfor er der i evalueringen mindre fokus på langsigtede virkninger og mere på programmets struktur, gennemførelsesprocesser og nuværende fremskridt. Det vurderes navnlig, om der er sket betydelige fremskridt med hensyn til de specifikke mål, da disse til en vis grad ikke afhænger af udnyttelsen af de opnåede resultater i projekterne. På den baggrund kan det konkluderes, at PRIMA har været vellykket. Partnerskabet tager i tilstrækkelig grad fat på miljømæssige, socioøkonomiske og politiske udfordringer, der er afgørende for den fremtidige udvikling af et mere cirkulært og bæredygtigt Middelhavsområde. På den anden side bidrager PRIMA til EU's vigtigste politiske prioriteter, mål og initiativer såsom den europæiske grønne pagt, navnlig jord til bord-strategien og biodiversitetsstrategien, bioøkonomistrategien, klimatilpasningsstrategien og handlingsplanen for den cirkulære økonomi samt de overordnede mål for bæredygtig udvikling. Samtidig bidrager programmet i høj grad til at styrke forbindelserne og samarbejdet mellem EU og dets sydlige naboer. I nogle tilfælde har det også tilskyndet til samarbejde de sydlige naboer imellem.

PRIMA-gennemførelsesstrukturen etablerede med succes PRIMA som en platform til at styrke forskning, innovation og samarbejde og den er integreret i det politiske landskab på en sammenhængende måde.

I modsætning til andre artikel 185-initiativer under Horisont 2020 har PRIMA ingen retlig forgænger. Selv om der har været partnerskaber mellem forskellige nationale agenturer i tidligere ERA-netværk, og der fandtes initiativer rettet mod Middelhavsområdet, var indarbejdelsen af PRIMA som et offentlig-offentligt partnerskab på EU-plan helt ny.

Anbefalingerne vil blive taget op i drøftelser mellem Kommissionen og PRIMA-gennemførelsesstrukturen, og deres gennemførelse vil blive fulgt op som led i Kommissionens tilsyn med PRIMA-programmet.

I overensstemmelse med disse anbefalinger vil Kommissionen også mere systematisk søge at indhente og analysere relevante data for at forbedre overvågningen af virkningerne af PRIMA-programmet og styrke formidlingen af relevante resultater til relevante tjenestegrene i Kommissionen.

PRIMA's aktiviteter er planlagt frem til den 31. december 2028, men dets sidste indkaldelser vil blive programmeret i 2024 under Horisont 2020-rammen. De stater, der deltager i PRIMA, er begyndt at tilkendegive deres interesse for en fortsættelse af PRIMA.

Betydningen af at drøfte videreførelsen af PRIMA i overensstemmelse med Horisont Europa — det nuværende rammeprogram for forskning og innovation — i forbindelse med partnerskaber er også blevet anerkendt i ministererklæringen fra Middelhavskonferencen om forskning og innovation den 27. juni 2022.

Repræsentanterne for de deltagende EU-medlemsstater gav under debatten i Konkurrenceevnerådet den 2. december 2022 også udtryk for deres støtte til videreførelsen af PRIMA. Kommissionen anerkendte målet om at videreføre PRIMA-initiativet og har indledt en intern proces for at vurdere mulighederne for en eventuel fornyelse af PRIMA-programmet efter udløbet af dets aktive periode i 2024. I denne proces vil der blive taget hensyn til de positive resultater af denne foreløbige evaluering af PRIMA. Desuden blev PRIMA finansieret af Horisont 2020 (2014-2021), mens dets indkaldelser er planlagt til 2018-2024 (dvs. den programperiode, der ligger mellem Horisont 2020 og Horisont Europa). Behovet for at synkronisere PRIMA med tidsplanen for finansieringsrammen, dvs. med Horisont Europa, bør også tages i betragtning i denne proces.